

ความหมาย วิธีการ เป้าหมายและจุดศุคยอกของ "เจตจำนงสู่อำนาจ"

ความหมาย

1. อำนาจในความหมายทั่ว ๆ ไป พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 ได้ให้ความหมายไว้ว่า "อำนาจ" คือสิทธิ, ความสามารถ, กำลังความรุนแรง, ความบังคับบัญชา, การบังคับ ส่วนสารานุกรมปรัชญาได้วิเคราะห์ให้เห็นว่า ในหลาย ๆ กรณีที่เราอาจใช้คำบางคำแทนที่คำว่า "อำนาจ" ได้โดยไม่ทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น คำว่า "มีอิทธิพลต่อ", "การควบคุม", "เคนกว่าหรือมีอำนาจเหนือ" (influence, control, domination) แต่อย่างไรก็ดีการใช้คำว่า "อำนาจ" กับ "มีอิทธิพลต่อ" อาจจะทำให้ความหมายแตกต่างกันบ้างในบางกรณี คืออำนาจมักจะใช้ไปในทางบังคับ ทำให้ผู้อื่นเกรงกลัว ยอมปฏิบัติตามความต้องการของผู้ใช้ แต่อิทธิพล มีความหมายกว้างไปกว่านั้น คืออาจจะเป็นการบังคับหรือไม่ก็ได้ เช่นในกรณีที่เป็นการชักจูงใจให้ผู้อื่นยอมตามโดยความสมัครใจของเขาเอง เช่นอิทธิพลของการโฆษณา, อิทธิพลของสื่อสารมวลชนต่อการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและค่านิยมในสังคม, อิทธิพลของภาษา เช่นคำขวัญประโยคสั้น ๆ แค่ว่าใจ หรืออิทธิพลของการพูดอย่างมีวาทะศิลป์ เหล่านี้สามารถทำให้ผู้อื่นเปลี่ยนแปลงคล้อยตามได้โดยปราศจากการบังคับ

006595

ความหมาย

ตามปกติการใช้ อำนาจจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีบุคคลหรือคณะบุคคลอย่างน้อยสองฝ่ายหรือสองคนขึ้นไป โดยที่ฝ่ายหนึ่ง เป็นผู้ใช้อำนาจ (Stimulus) และอีกฝ่ายหนึ่ง

¹ Stanley I. Benn, "Power", The Encyclopedia of Philosophy, 6 (1967) : 424 - 426.

เป็นผู้มีปฏิกริยาตอบสนอง (React) ต่อการใช้อำนาจนั้น แขนงครึ่งอาจหมายรวมไปถึงการใช้อำนาจระหว่างคนกับสัตว์, คนกับสิ่งของ หรืออย่างอื่นก็ได้ เช่นการที่บุคคลหนึ่งสามารถทำให้สัตว์ที่คุรายคกอยู่ที่คำสั่งของเขา เรียกได้ว่าเขามีอำนาจเหนือสัตว์นั้น หรือการที่บุคคลใช้พลังกำลังทำลาย เครื่องมือที่วางลงได้, ไซสติปัญญาความสามารถคิดค้นประดิษฐ์สร้างสิ่งใหม่ขึ้นมาได้ ก็ถือได้ว่าเขาเป็นผู้มีอำนาจเช่นกัน เรียกว่า อำนาจที่จะทำให้เกิดอะไรขึ้นมา- อยางไรก็ดี โดยทั่ว ๆ ไปแล้ว เวลาถกถาวถึงการใช้อำนาจ เรามักหมายถึงการใช้อำนาจระหว่างคนกับคน ซึ่งพอจะจำแนกลักษณะและชนิดของอำนาจที่ไรกันทั่ว ๆ ไปโดยสังเขปดังนี้

1.1 อำนาจทางกายภาพหรืออำนาจทางพลังกำลัง คือการที่บุคคลนั้น เป็นผู้มีความสุขภาพที่ ร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ สามารถต่อสู้เอาชนะผู้อื่นได้ เช่นในคานการกีฬา หรือสามารถจะต้านทานโรค, อดทนต่อสภาพแวดล้อมที่แสนจะทรกั้นการใด หรืออาจจะหมายรวมไปถึงพลังกำลังในรูปของการใช้แรงงาน คือใช้กำลังงานทำงานใดก็กว่า มากกว่าผู้อื่น

1.2 อำนาจทางสติปัญญา คือการที่บุคคลนั้น เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในคานต่าง ๆ คิดค้นประดิษฐ์สิ่งใหม่ขึ้นมาได้ รวมทั้งการพยายามเสนอแนวคืดทฤษฎีกำหนดเป้าหมายใหม่อันนำไปสู่การ เปลี่ยนแปลงและปฏิรูปสังคม เช่นอำนาจของ คาร์ล มาร์คซ (Karl Marx) ต่อการ เปลี่ยนระบบ เศรษฐกิจและสังคม หรืออำนาจของ บัง ปลอดภัย (Jean - Paul Sartre) ต่อแนวคืดเรื่อง "เสรีภาพ" เหล่านัถือได้ว่าเขาเป็นผู้มีอำนาจ เป็นผู้นำทางความคิด เป็นตัวกระตุ้นปลกเราให้สังคมตื่นตัวและคลดอยตามความคิดเห็นของเขาได้ ถือว่าเขาเป็นผู้มีอำนาจ แต่เป็นการใช้อำนาจโดยทางอ้อม คือ "อำนาจ" ในรูปของ "อิทธิพล"

1.3 อำนาจทาง เศรษฐกิจหรืออำนาจทางการเงิน ถือได้ว่าเป็นอำนาจที่สำคัญยิ่งในสังคมแบบวัตถุนิยมหรือทุนนิยม เช่นปัจจุบันนี้ คนที่ร่ำรวยกว่ามีอำนาจเหนือคนที่ยากจนกว่า ประเทศที่มีกำลังทาง เศรษฐกิจดีกว่า มีอำนาจเหนือประเทศที่กำลังทาง เศรษฐกิจน้อยกว่า ถึงกับมีการยกย่อง เปรียบ เทียบ เงิน เหมือนกับพระเจ้า ที่สามารถจะบันดาลอะไรให้หรือสามารถจะต้านทานโรค, อดทนต่อสภาพแวดล้อมที่แสนจะทรกั้นการใด หรืออาจจะหมายรวมไปถึงพลังกำลังในรูปของการใช้แรงงาน คือใช้กำลังงานทำงานใดก็กว่า มากกว่าผู้อื่น

1.2 อำนาจทางสติปัญญา คือการที่บุคคลนั้น เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในคานต่าง ๆ คิดค้นประดิษฐ์สิ่งใหม่ขึ้นมาได้

ไคสารพิศอย่าง จนบางครั้งพูดกันติดปากว่า "เงินคืออำนาจ"

1.4 อำนาจทางการเมือง คืออำนาจในทางการปกครอง, บังคับบัญชา, ออกระเบียบและกฎหมาย เพื่อไว้เป็นแบบแผนให้คนในสังคมนั้นปฏิบัติตาม เพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของฝ่ายปกครอง จะมีการกำหนดบทลงโทษแก่ผู้ฝ่าฝืนกฎดังกล่าวนั้นด้วย

1.5 อำนาจในทางการทหาร คืออำนาจในการเอาชนะฝ่ายตรงกันข้ามด้วยกำลังอาวุธและกลยุทธ์ ถือก็นว่าประเทศใดที่มีกำลังทางอาวุธและทหารเหนือกว่า จะเป็นประเทศที่มีอำนาจมากกว่า ประเทศที่พัฒนากำลังทางทหารและอาวุธโคทันสมัยที่สุด จะกลายเป็นประเทศที่มีอำนาจมากที่สุด

ฯลฯ

จากการที่กล่าวมาทั้งหมดทำให้รู้สึกได้ว่า อำนาจในความรู้สึกของคนทั่วไป มีความหมายไปในทางที่ไม่สู้ดีนัก มักจะมองการใช้อำนาจไปในทางเลวร้าย เอาชนะ ข่มเหงรังแกและเอาเปรียบซึ่งกันและกัน จะมีอำนาจในความหมายที่ดีอยู่บ้างก็ในแง่ของอำนาจทางสติปัญญา แต่ก็ยังมีบางคนตั้งแง่ว่าคนที่มีความฉลาดกว่ามักจะใช้มันเพื่อเอาเปรียบผู้อื่นที่โงกว่า ฉะนั้นจึงสรุปได้ว่า อำนาจตามความเข้าใจของคนทั่วไปมักจะถูกมองไปในแง่ที่ไม่สู้ดี

1.4 อำนาจทางการเมือง คืออำนาจในทางการปกครอง, บังคับบัญชา, ออกระเบียบและกฎหมาย เพื่อไว้เป็นแบบแผนให้คนในสังคมนั้นปฏิบัติตาม เพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของฝ่ายปกครอง จะมีการกำหนดบทลงโทษแก่ผู้ฝ่าฝืนกฎดังกล่าวนั้นด้วย

2. อำนาจตามความหมายของนิตเช อำนาจตามความหมายของนิตเช อาจจะมีความต้องการอย่างหนึ่งประการหนึ่ง จะมีการกำหนดบทลงโทษแก่ผู้ฝ่าฝืนกฎดังกล่าวนั้นด้วย มีลักษณะบางอย่างที่คล้ายคลึงกับความหมายที่กล่าวมาแล้วข้างต้นอยู่บ้าง แต่โดยส่วนใหญ่แล้วจะแตกต่างกันทั้งโดยลักษณะและวิธีการ ซึ่งจะได้อธิบายละเอียดกันต่อไป

ตามปกติเวลานิตเชพูดถึงอำนาจ เขามักจะกล่าวรวม ๆ ไปเลยว่า "เจตจำนงสู่อำนาจ" (The Will to Power) โดยไม่แยกคำว่า "เจตจำนง" (Will) ออกจากคำว่า "อำนาจ" (Power) แต่เราสามารถนำมาแยกแยะความหมายได้ว่า "เจตจำนง" คือแรงกระตุ้น แรงขับ หรือแรงผลักดัน ซึ่งออกมาจากความรู้สึกอันลึกลับซับซ้อน

จากที่กล่าวมาทั้งหมดทำให้รู้สึกได้ว่า อำนาจในความรู้สึกของคนทั่วไป มีความหมายไปในทางที่ไม่สู้ดีนัก มักจะมองการใช้อำนาจไปในทางเลวร้าย เอาชนะ ข่มเหงรังแกและเอาเปรียบซึ่งกันและกัน จะมีอำนาจในความหมายที่ดีอยู่บ้างก็ในแง่ของอำนาจทางสติปัญญา แต่ก็ยังมีบางคนตั้งแง่ว่าคนที่มีความฉลาดกว่ามักจะใช้มันเพื่อเอาเปรียบผู้อื่นที่โงกว่า ฉะนั้นจึงสรุปได้ว่า อำนาจตามความเข้าใจของคนทั่วไปมักจะถูกมองไปในแง่ที่ไม่สู้ดี

ภายในจิต (act or drive of mind) ของมนุษย์ที่มุ่งหวังจะเอาชนะหรือมีอำนาจเหนือหน่วยอื่น เราจึงเรียกรวมว่า " เจตจำนงสู่อำนาจ " (The Will to Power) ส่วนคำว่า "อำนาจ" กับ "เจตจำนงสู่อำนาจ" มีความสัมพันธ์กันอย่างไร ? นิตเชไม่พยายามวิเคราะห์ในรายละเอียดอีกเช่นกัน แต่อดลเตอร์ คาฟมานน์ กล่าวไว้ว่าเราอาจจะวิเคราะห์ได้ดังนี้คือ อำนาจ คือตัวอำนาจเหมือนที่เราเข้าใจกันโดยทั่ว ๆ ไปซึ่งมีอยู่เฉพาะในบุคคลหรือการกระทำที่มีอำนาจเหนือกว่าเท่านั้น ส่วน "เจตจำนงสู่อำนาจ" คือขบวนการของอำนาจ (Source of Power) หรือความรู้สึกอยากจะมีอำนาจ มีอยู่ทั้งในคนที่มีความอำนาจและไร้อำนาจ หมายรวมถึงอำนาจทั้งในแง่บวกและแง่ลบ อำนาจในแง่บวกคือการรู้สึกถึงอำนาจ คิดว่าตัวมีอำนาจ ส่วนอำนาจในแง่ลบคือ การรู้สึกถึงความไร้อำนาจ คิดว่าตนยังไม่มีอำนาจ แล้วพยายามดิ้นรนเพื่อเอาชนะสภาวะไร้อำนาจนั้นให้ได้ เช่นในพฤติกรรมของ เด็กเล็ก ๆ หรือคนพิการ ที่พยายามเรียกร้องความสงสาร เห็นใจจากคนอื่น ใฝ่หาสนใจหรือให้ความสำคัญกับตน นั่นคือความรู้สึกถึงอำนาจในทางลบ! แต่อย่างไรก็ตามเวลาพูดถึงปรัชญาอำนาจของเขา มีอยู่บ่อยครั้งที่นิตเชใช้คำอื่นแทนคำว่า "เจตจำนงสู่อำนาจ" เช่นคำว่า "ความต้องการเอาชนะ, ความอยากเหนือกว่า, สำคัญกว่า, ดีกว่า ฯลฯ" ในบางครั้งใช้คำว่า "อำนาจ" เฉย ๆ แทนที่จะพูดเต็มรูปว่า "เจตจำนงสู่อำนาจ"

แต่อย่างไรก็ตามถ้อยคำที่มีความหมายเหมือนกัน

ภายในจิต (act or drive of mind) ของมนุษย์ที่มุ่งหวังจะเอาชนะหรือมีอำนาจเหนือหน่วยอื่น เราจึงเรียกรวมว่า " เจตจำนงสู่อำนาจ " (The Will to Power) ส่วนคำว่า ความหมายของคำว่า "อำนาจ" ในงานเขียนของนิตเชหมายถึง การเอาชนะ แต่ความหมายในระยะแรกๆ กับระยะหลัง กับการพัฒนาเปลี่ยนแปลงให้ต่างกันไปบางคือในระยะแรกมุ่งเน้นหนักการเอาชนะผู้อื่น แต่ระยะหลังถือว่าอำนาจที่แท้จริงคือการเอาชนะตัวตัวเอง ซึ่งพอจะแยกกล่าวได้ดังนี้คือ

เหนือกว่าเท่านั้น ส่วน "เจตจำนงสู่อำนาจ" คือขบวนการของอำนาจ (Source of Power) หรือความรู้สึกอยากจะมีอำนาจ มีอยู่ทั้งในคนที่มีความอำนาจและไร้อำนาจ หมายรวมถึงอำนาจทั้งในแง่บวกและแง่ลบ อำนาจในแง่บวกคือ การรู้สึกถึงอำนาจ คิดว่าตัวมีอำนาจ ส่วนอำนาจในแง่ลบคือ การรู้สึกถึงความไร้อำนาจ คิดว่าตนยังไม่มีอำนาจ แล้วพยายามดิ้นรนเพื่อเอาชนะสภาวะไร้อำนาจนั้นให้ได้ เช่นในพฤติกรรมของ เด็กเล็ก ๆ หรือคนพิการ ที่พยายามเรียกร้องความสงสาร เห็นใจจากคนอื่น ใฝ่หาสนใจหรือให้ความสำคัญกับตน นั่นคือความรู้สึกถึงอำนาจในทางลบ! แต่อย่างไรก็ตามเวลาพูดถึงปรัชญาอำนาจของเขา มีอยู่บ่อยครั้งที่นิตเชใช้คำอื่นแทนคำว่า "เจตจำนง

Kaufmann, Nietzsche: Philosopher, Psychologist, Antichrist, pp. 185 - 186.

2.1 อำนาจคือการเอาชนะผู้อื่น

เนื่องจากนิทเช่พิจารณาธรรมชาติอันเป็นธาตุแท้ของชีวิตว่า เต็มไปด้วยวิญญาณของการต่อสู้แข่งขัน มีการขัดแย้ง เอาเปรียบ และต้องการความเป็นผู้เหนือกว่าผู้อื่นในทุกๆ ด้าน ดังนั้นถ้าใคร สามารถทำได้เหนือกว่าจะถือว่า เป็นฐานะและกลายเป็นผู้มีอำนาจไปในที่สุด จุดหมายของการแข่งขันจึงอยู่ที่การพยายามจะเอาชนะ เพราะฉะนั้นอำนาจคือการเอาชนะ ทั้งเขาอธิบายว่าถ้าพิจารณาชีวิตในแง่ของการอยู่รวมกันในสังคมแล้ว บางคนอาจจะปฏิเสธและรังเกียจมัน " . . . เพราะสาระสำคัญของชีวิตเต็มไปด้วยการเห็นแก่ตัว เอาเปรียบและประทุษร้ายผู้อื่น ต้องการเอาชนะคนแปลกหน้าและผู้ที่อ่อนแอกว่า ชอบกคชั้ข่มเหงพยายามวางตนให้เหนือกว่าผู้อื่น. . ."1 เมื่อทำเช่นนั้นใครจะทำให้รู้สึกว่าเขาเป็นผู้กลาหาญและมีอำนาจมากกว่า

บุคคลที่เขายกขึ้นมาวิเคราะห์เป็นตัวอย่าง เพื่อสนับสนุนความคิดของเขา ก็มี เวกเนอร์ (Wagner) เขาวิจารณ์เวกเนอร์ว่า เต็มไปด้วยวิญญาณอันเรารอนที่มุ่งมันจะเอาชนะเหนือผู้อื่น แต่แล้วเวกเนอร์ก็โคแปงรูปของความตองการนั้นออกมาในรูปของการสร้างสรรค์ผลงานคนอื่น เช่นคนครึ่งแทน จึงทำให้ความพยายามของเขาประสบผลสำเร็จแล้ว เขาก็กลายเป็นผู้มีอำนาจที่แท้จริงไปในที่สุด2

เนื่องจากนิทเช่พิจารณาธรรมชาติอันเป็นธาตุแท้ของชีวิตว่า เต็มไปด้วยวิญญาณของการต่อสู้แข่งขัน มีการขัดแย้ง เอาเปรียบ และต้องการความเป็นผู้เหนือกว่าผู้อื่นในทุกๆ ด้าน . . .
1 Friedrich Nietzsche, Beyond Good and Evil, trans. R. J. Hollingdale (Great Britain : Penguin Book, 1973), Aph. 259. p. 93. "Life itself is essentially appropriation, injury, overpowering of the strange and weaker, suppression, severity, imposition of one's own forms, incorporation and at the least, exploitation."
2 Nietzsche, The Birth of Tragedy and The Case of Wagner, pp. 58 - 61.

นอกจากนี้ในหนังสือชื่อ The Birth of Tragedy นิตเชได้วิเคราะห์สนับสนุนความเชื่อเรื่องนี้ให้กระจ่างแจ้งขึ้น โดยพยายามวิเคราะห์ให้เห็นว่าในผลงานหรือ - ศิลปะอันเยี่ยม ๆ ของกรีก ไม่มีชิ้นใดเลยที่จะไม่ออกมาจากการต่อสู้แข่งขันเพื่อเอาชนะระหว่างกัน ไม่ว่าจะเป็นผลงานของ Homer ใน Homer's Contest หรือผลงานของ Hesiod เหล่านี้ล้วนออกมาจากความอิจฉาและมั่งรายต่อกันที่แอบแฝงอยู่ในส่วนลึกของจิตใจ แต่ลักษณะอันประเสริฐของชาวกรีกอยู่ที่ว่า ไม่ใช่ความอิจฉานั้นไปในทางทำลายล้างประหัตประหารกัน แต่กลับออกมาในรูปของการแข่งขันกันในการสร้างสรรค์ทางศิลปะให้โดดเด่นที่ดีกว่า เยี่ยมกว่า และเอาชนะใจผู้ใดมากกว่า ถ้าจะหันมามองในหมู่นักปรัชญา ก็จะเต็มไปด้วยการต่อสู้แข่งขันเช่นกัน ทางฝ่ายทางหนึ่งเอาชนะกันในระหว่างสำนัก หรือระหว่างนักปรัชญาแต่ละคน ไม่ว่าจะเป็นฝ่าย ปาร์มีไนดีส (Parmenides) ไพทาгорัส (Pythagoras) เอ็มพิโดคลีส (Empedocles) หรือแมกกระทั่งเพลโต ที่พยายามสร้างโลกแห่งมโนคติ (The World of Idea) ที่ประเสริฐกว่า และตัวโซเครตีส ที่พยายามเอาชนะฝ่ายศตวรรษคือพวกโซฟิสต์ (Sophist) ด้วยวิธีการทางไคอะเล็กติกเป็นต้น

ในหนังสือชื่อ The Dawn of Days ในบทความ "การดิ้นรนเพื่อความ เป็นเลิศมนุษย์" (The Striving for Excellence) เขาได้อธิบายแนวความเชื่อเรื่องนี้เพิ่มเติมให้เห็นว่า ลักษณะของมนุษย์ที่หวังความเป็นเลิศ คือการที่จะให้ตนเองกลายเป็นบุคคล ที่ใคร่รับการยกย่องกล่าวขวัญจากผู้อื่นนั้น จะยังไม่รู้สึกพอใจในความสำเร็จของตนเองเลย คราบเทาที่เขายังไม่สามารถเอาชนะจนสร้างรอยประทับใจใหญ่ขึ้นแสดงอาการยอมรบ จะนั่นการหวังจะเป็นผู้ชนะเลิศ จึงเต็มไปด้วยจิตใจที่มั่งราย อิจฉา ประณามและคำหั้นเพื่อน บานให้คอยคาลงไป แล้วท้ายที่สุดเพื่อที่จะให้ความตองการเอาชนะนั้นบรรลุเป้าหมาย เขา จึงต้องหันกลับมามองอยู่กับตัวเอง วางกฎเกณฑ์ให้ตัวเอง ยอมทนทุกข์ทรมานด้วยตัวเอง เพียงเพื่อ มุ่งหวังที่จะสร้างผลงานให้เป็นผู้เป็นเลิศ เห็นอกกว่า เยี่ยมกว่าเพื่อนบ้านเหล่านั้น

Friedrich Nietzsche, "The Dawn of Days," trans. J. N. Kennedy in The Philosophy of Nietzsche, ed. Geoffrey Clive (New York: The New American Library, 1965), pp. 614 - 615.

หลังจากที่นิตเช ไค้ เคารวะธรรมชาติหรือธาตุแท้ของความเป็นมนุษย์ทั้งข้างคน
แล้ว เขาก็ลงความเห็น เป็นการสรุปถึงความทะเยอทะยานของนักศิลปะหรือศิลปิน (Artist)
กรีกสมัยนั้นที่มุ่งหวังใจความเป็นอัจฉริยะของตนเอาชนะเหนือผู้อื่นว่า

พวกนักศิลปะหรือศิลปิน (Artist) กรีก แดงโคลงกลอนหรือโศกนาฏกรรมทั้งมวลขึ้น
มาเพื่อหวังเอาชนะกันทั้งนั้น ศิลปะประติมากรรมของเขาทั้งหมด ไม่มีชนิดที่ -
สามารถแยกออกจากการต่อสู้แข่งขันใดเลย . . . เทพอีริส (Eris) ของ
Hesiod ล้วนออกมาจากความทะเยอทะยานที่จะแสดงออกถึงความ เป็นอัจฉริยะ
ในวิญญานของตนทั้งสิ้น . . ."¹

ตามที่กล่าวมาทั้งหมดเราพอจะจับความหมายของคำว่า "การเอาชนะผู้อื่น" ของ
นิตเชไค้ว่า เขามีใจหมายถึงการเอาชนะกันด้วยพลังกำลัง ทางการเมือง หรือทางการ
ทหาร แต่หมายถึงเอาชนะกันในทางการสร้าง (create) ผลงานออกมาให้เลอเลิศก็เด่น
และมีคุณค่ากว่ากันเท่านั้น ส่วนการเอาชนะกันทางคานกำลัง ทางการเมือง หรือทางการ
ทหารนั้น นิตเชไค้ถือว่าเป็นการไร้อำนาจแบบต่ำ ๆ ยังหนีไม่พ้นร่องรอยของความเป็นอนารยะ
ของพวกสัตว์ป่าสีขา (Blonde beast)² ถึงแม้เขาอธิบายให้เห็นว่า การไค้ชัยชนะ
แบบนั้น ยังจัดอยู่ในรูปแบบของอนารยะโบราณ ยังไม่มีคุณค่าควรแก่การยกย่องแต่ประการใด³

¹ Nietzsche, The Portable Nietzsche, Aph. 170. p. 53.

² คำว่า Blonde beast แคนโต (Danto) วิจารณ์ว่าที่แรกอาจหมายถึง
สิงห์โต หรืออาจจะหมายถึงพวกเคราอันรุ่มรอนากลิ้งของพวกอิสลาม และบางทีใช้คำนี้
ประณามพวก Nordic แต่อย่างไรก็ตาม เราพอจะสรุปความหมายสั้น ๆ ไค้ว่า Blonde
beast คือลักษณะของคนที่ยังมีอารมณ์ร้าย เยี่ยงสัตว์ซึ่งยังไม่ไค้ชักเงลา

³ Cf. Kaufmann, Nietzsche: Philosopher, Psychologist, Antichrist,
p. 197.

และเขายังตำหนิพวกที่ออกมาสั่งบังคับผู้อื่น, การแสดงตัว เป็นนักเลงโต หรือกระทำตัว เป็นอาชญากร ฯลฯ ว่าเป็นการไร้อำนาจของคนอ่อนแอ ที่ไม่สามารถแสวงหาอำนาจที่แท้จริงได้

จากการให้ความหมายของอำนาจในระยะแรกว่า "อำนาจคือการเอาชนะผู้อื่น" ถูกคาฟมานน์ วิเคราะห์ว่า เป็นการเน้นความหมายไปในทางที่ไม่ดีนัก คือมุ่งมั่นอยู่ในอำนาจทางโลกเกินไป ที่มุ่งหวังที่จะเอาชนะและเอาเปรียบเพื่อนบ้าน แต่ยังคงอยู่ข้างในแง่ที่ว่า เขามองให้เอาชนะกันในคานของการสร้างสรรค์ผลงานแข่งขันกัน¹ ความคิดเรื่องการเอาชนะนี้ ในงานเขียนระยะหลังของเขาได้ทำให้ความหมายของอำนาจ เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ซึ่งจะไดกล่าวรายละเอียดต่อไป

2.2 อำนาจที่แท้จริง คือการเอาชนะตนเอง²

จากแนวความคิดเดิมในงานเขียนระยะแรกที่ว่า "อำนาจคือการเอาชนะผู้อื่น" ได้พัฒนาเปลี่ยนแปลงไปในระยะหลัง คือหันไปเน้นหนักทางการเอาชนะตนเองแทน แนวความคิดแบบนี้เห็นได้ชัดเจนในหนังสือชื่อ *Thus Spake Zarathustra* ตอนที่ 2 ตอนที่ว่าด้วย *On Self Overcoming, On the Tarantulas, On the Pity* และ *On those Who are Sublime*

ก่อนที่จะเข้าใจความหมายของคำว่า "เอาชนะตนเอง" ยังมีปัญหาบางอย่างที่ควรจะได้หยิบยกขึ้นมาวิเคราะห์ก่อน คือเรื่องเกี่ยวกับองค์ประกอบตามธรรมชาติของมนุษย์ ว่า

¹Cf. Ibid., p. 180.

²Friedrich Nietzsche, *Thus Spake Zarathustra*, trans. R.J.Hollingdale (Great Britain : Nicholls & Company Ltd., 1969), pp. 114 - 141.

นิตเชย์คัดค้านทัศนะแบบ เอกนิยม (Monism) หรือ ทวินิยม (Dualism) กันแน่ เพราะ
 บางครั้ง เขาพูดความหมายประกอบควยสองส่วน คือ เหตุผลและอารมณ์ (กิเลส) แต่บางครั้ง
 เขากลับพูดว่าธรรมชาติพื้นฐานของมนุษย์มีเพียงหนึ่งเดียวคือ "เจตจำนงสุ่อ่านาจ" ถ้ามอง
 ตามประเด็นหลังก็ถือว่า เขาเป็นฝ่ายเอกนิยม แต่ถาเป็นเอกนิยม จะก่อให้เกิดปัญหาตาม
 มาว่า การเอาชนะตนเองจะเป็นไปได้อย่างไร ? อะไรเอาชนะอะไร ? เพราะการเอา
 ชนะจะเกิดขึ้นได้จะต้องมีอย่างน้อยสองฝ่าย ปัญหานี้ถูก Klages วิจัยว่า ทฤษฎี
 เอกนิยม ชัดแย้งกับทฤษฎีเรื่องการเอาชนะตนเอง แต่ถา นิตเชย์ยอมรับเสียว่า เขาเป็นทวิ-
 นิยม คือมนุษย์ประกอบควยสองส่วน เหตุผลและอารมณ์ ก็สามารถคิดให้เขาใจได้ว่า การ
 เอาชนะตนเองคือการที่เหตุผลเอาชนะอารมณ์¹

อย่างไรก็ตามนิตเชย์ยืนยันเสมอว่า เขาเป็นเอกนิยม และธรรมชาติพื้นฐานของ
 มนุษย์มีเพียงหนึ่งเดียวคือ "เจตจำนงสุ่อ่านาจ" ทั้ง เขากล่าวว่า ". . . ไม่เพียงแต่
 กิเลส (อารมณ์) แม้แต่เหตุผล (ปัญญา) เป็นเพียงอุปกรณ์ของเจตจำนงสุ่อ่านาจเท่านั้น "²
 และอีกตอน เขาพยายามอธิบายให้เห็นว่าเหตุผลและแรงขับทางเพศนั้น ที่แท้เป็นเพียงรูป
 แบบในแง่หนึ่งของ "เจตจำนงสุ่อ่านาจ" ตอนที่ยังตกอยู่ภายใต้การบังคับของกิเลสก็ยังไม่
 อ่านาจ แต่พอเหตุผลเขาไปเอาชนะมันได้ มนุษย์ก็กลายเป็นนายของกิเลส เพราะฉะนั้น
 เหตุผลจึง เป็นเพียงการแสดงออกในขั้นสูงของเจตจำนงสุ่อ่านาจ³

¹Cf. Kaufmann, Nietzsche: Philosopher, Psychologist, Antichrist,
 pp. 213 - 215.

²Quoted in Ibid., p. 229. " . . . not only our passions but also
 our intellect might well be interpreted as " an instrument" of the will to
 power. "

³Cf. Ibid., p. 230.

จึงเกิดปัญหาว่านิตเช เป็นเอกนิยมได้อย่างไร การที่จะเข้าใจปัญหานี้ได้เราต้อง
 ย้อนกลับไปพิจารณาแนวคิดของนักปรัชญาอื่น เพื่อเป็นการเปรียบเทียบสักสองท่าน ที่ยึดถือแนว
 ความคิดแบบ เอกพหุนิยม (Monistic Pluralism) เหมือนนิตเช คือ สปิโนซา และ
 เฮเกิล (Friedrich Hegel)

สปิโนซาถือว่าสาร (Substance) มีเพียงหนึ่งเดียวคือพระเจ้า (God)
 ส่วนความคิดกับการกินที่หรือจิตกับสสาร เป็นเพียงคุณา (Attribute) ที่พระเจ้าแสดง
 ตัวออกมา เฮเกิล ก็เช่นกันถือว่าความเป็นจริงอันติมามีเพียงหนึ่งเดียวคือ องค์อสมัพทซ์
 (The Absolute) ส่วนจิต สสาร โลก ฯลฯ เป็นเพียงขบวนการของการปฏิพัฒนาการ
 (Dialectics) ขององค์อสมัพทซ์เท่านั้น นิตเชก็ในทำนองเดียวกันนี้ ถือว่าธรรม-
 ชาติพื้นฐานของมนุษย์มีเพียงหนึ่งเดียวคือ " เจตจำนงสุ่อ่านาจ " ส่วนกิเลส (อารมณ์) และ
 เหตุผลเป็นเพียง " แง " (aspects) ของเจตจำนงสุ่อ่านาจ เท่านั้น

เพราะฉะนั้นความหมายของคำว่า " เอาจนะตนเอง " จะเป็นไปได้ในลักษณะกั
 กล่าวนี้คือ เมื่อกิเลส ซึ่งเป็นแ่งหนึ่งของ เจตจำนงสุ่อ่านาจ แสดงความต้องการหรือความ
 อยากรออกมา เหตุผล ซึ่งเป็นอีกแ่งหนึ่งของ เจตจำนงสุ่อ่านาจ ที่มีอำนาจสูงกว่าสามารถคว
 คุมกิเลสนั้นไว้ได้ ถือว่านั่นคือการ เอาจนะตนเอง

มีคำสำคัญอยู่คำหนึ่งที่นิตเชนำมาใช้อธิบายความหมายของการ เอาจนะตนเองให้
 กระจ่างแจ้งยิ่งขึ้น คือคำว่า " Sublimation " คำนี้มีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า
 Sublimare แปลว่าการกั้นกรองทำให้บริสุทธิ์ นิตเชเอามาใช้ในความหมายที่อาจ
 จะผิดเพี้ยนไปจากเดิมบางเล็กน้อย คืออาจจะหมายถึง " การเปลี่ยนทิศทาง ", " ปล่อยให้
 ระบายออกทางอื่น ", หรือ " จักระเบียบเสียใหม่ " กล่าวคือเวลาอารมณ์เกิดความตองการ
 ขึ้นมา เช่นความตองการทางเพศ แทนที่จะสนองตอบให้มัน เรากลับเบนทิศทางให้ระบาย
 ออกออกไปในทางอื่น เช่นในรูปของการสร้างสรรค์ หรือเวลาเกิดอารมณ์โกรธ ตองการจะ
 ทำลายล้างศัตรู แทนที่จะเข้าไปชนเขา เรากลับเบนทิศทางไปในคารคอสู่แข่งขัน เอาชัยชนะ

กันในด้านอื่นแทน เช่น พยายามทำในสิ่งที่คิดว่าซึ่งศัตรูไม่สามารถจะทำได้¹ ถ้าจะเปรียบ
 กิเลสและอารมณ์อันรุนแรง เหล่านั้น เหมือนกับพลังอำนาจมหาศาลที่ซึ่งแน่นอนหนา เชื่อมั่นพร้อม
 ที่จะไหลไปทำลายสิ่งอื่นให้ย่อยยับ ส่วนเหตุผลซึ่งเป็นลักษณะของอำนาจที่เหนือกว่าเปรียบ
 ประคองตัว เชื่อมั่นที่มีประทุรบายนำและกลไกอื่น ๆ ที่สามารถจะเปลี่ยนพลังอำนาจนั้นให้แปรรูป
 ไปเป็นกระแสไฟฟ้าแทน นี่คือการเปรียบเทียบให้เห็นความหมายของคำว่าเอาชนะตนเอง
 ของนิกเซ เขาจึงเน้นเสมอว่าคนที่มักกิเลสเท่านั้นจึงจะกลายเป็นผู้มีอำนาจได้ มีกิเลสสูง
 ก็เหมือนกับพลังอำนาจมาก ย่อมผลิตกระแสไฟฟ้าไคมาก กิเลสน้อยก็เหมือนกับพลังนำ
 จำนวนน้อย ย่อมผลิตกระแสไฟฟ้าไคน้อย เพราะฉะนั้นคำว่า เหตุผลเอาชนะกิเลส ของ
 นิกเซมิใช่ทำให้กิเลสหมดสิ้นไปหรืออ่อนแอลง แต่หมายถึงควบคุมกิเลสออกไปใช้ประโยชน์

ควยเหตุนี้เขาจึงโจมตีชาวคริสต์ว่าเป็นพวกถือลัทธิทำหมัน (Castratism)
 คือพยายามถอนหรือทำหมันกิเลสอันเป็นธรรมชาติพื้นฐานของมนุษย์เสียก่อน แล้วจะเหลืออะไร
 เพื่อไว้เอาชนะ เหมือนกับคนที่ทำหมันแล้วจะมีโอกาสมีลูกได้อย่างไร เขาเห็นว่าพวกชาว
 คริสต์ขาดอำนาจที่จะควบคุมกิเลส คือไม่สามารถเอาชนะมันได้ จึงมุ่งแสวงหาวิญญูณ
 บริสุทธิ์แล้วปฏิบัติเสขาร่างกาย² แต่เมื่อทำหมันกิเลสอันเปรียบเสมือนวัตถุขี้เสียนเสียแล้ว
 จะเอาอะไรมาสร้างผลงานได้ เขาเห็นว่าคนที่เข้มแข็งจริง อวัยวะไขมันให้ใช้ประโยชน์
 แทนที่จะทำลายมันเสีย³

เพื่อให้เข้าใจความหมายของคำว่า การเอาชนะตนเอง ของนิกเซได้ดียิ่งขึ้น
 เราอาจจะนำมาเปรียบเทียบกับ การเอาชนะตนเองในคำสอนของศาสนาพุทธ ซึ่งมีลักษณะ
 ตรงข้ามกันไคครั้งนี้ ในคำสอนของศาสนาพุทธ การเอาชนะตนเอง คือการพยายามทำลาย

¹Nietzsche, "Zarathustra - On Self Overcoming," in The Portable Nietzsche, pp. 225 - 227.

²Nietzsche, The Will to Power, Aph. 385. p. 207.

³Ibid.

กิเลสอันเป็นรากเหง้าของอกุศลมูล ไก่แก่โลภะ โทสะ โมหะ ใหลินไป แล้วทำคนให้มือโลภะ
 อโทสะ อโมหะ แทน สรุปใควาการเอาชนะตนเอง คือการถอนรากถอนโคนกิเลสใหลินไป
 เหมือนคัมไฟไหมคเชื้อ แต่ของนิตเช การเอาชนะตนเองคือการใช้พลังกิเลส อารมณ
 หรือเชื้อไฟเหล่านั้ให้เปลี่ยนรูปพลังงานไปใช้ประโยชน์ในทางอื่นแทน

เพราะฉะนั้น เมื่อเราเปรียบเทียบความหมายของคำว่า "อำนาจ" ตามความหมาย
 แรกของนิตเช ที่เน้นเรื่องการเอาชนะผู้อื่น กับอำนาจ ตามความหมายหลังที่เน้นการเอา
 ชนะตนเองแล้ว จะเห็นใควานิตเชยกของอันหลังมากกว่า เขาใควาการที่เหตุผลเอาชนะ
 อารมณใควั้น เป็นอำนาจที่แท้จริง ดังที่เขากลาวว่า ". . . เหตุผลเป็นการแสดงตัวชั้น
 สูงสุดของอำนาจ . . . คนที่มีเหตุผลคัมปัญญามากที่สุด ถือว่า เป็นผู้ใคว้เข้มแข็งที่สุด" ¹

3. อำนาจคือพลังงาน (Power Quantum of Energy)

เป็นที่น่าสัง เกตว่าใคว้นปลายของชีวิต นิตเชวางโครงการจะเขียนหนังสือเล่ม
 ใคว้เล่มหนึ่ง โดยจะใคว้ชื่อว่า The Will to Power แต่ยังไม่สามารถทำใคว้สำเร็จ
 เพียงแต่เขียน เป็นโนทหรือบันทึกต่าง ๆ ใคว้ใคว้ ทอมาองสาวของเขาใคว้รวบรวมบันทึกเหลา
 นั้เขาเป็นเล่ม แล้วใคว้ชื่อว่า The Will to Power ในบันทึกเหลานั้เราสามารถเห็น
 ความหมายใคว้ใหม่ของคำว่า "อำนาจ" ใคว้ใคว้หนึ่ง ซึ่งแตกต่างไปจากสองความหมายแรก
 อำนาจใคว้ใคว้คือ "พลังงาน" ความหมายแบบนี้เห็นใคว้ใคว้ไปจากโนทหลายชั้นในหนังสือเล่มนั้
 เชนจากหนา 332 - 381 และ หนา 549 - 550 ² แต่อย่างไรก็ค้ กอนหนานั้เขาก็เคย

¹Quoted in Kaufmann, Nietzsche: Philosopher, Psychologist,
Antichrist, p. 232. " Reason is the most manifestation of The Will to Power
 . . . The most spirit man is the strongest one."

²Nietzsche, The Will to Power, pp. 332 - 550.

พูดถึงอำนาจแบบนี้มาแล้วเหมือนกัน เห็นได้จากหนังสือชื่อ *Beyond Good and Evil* ในคำพิง เพทที่ 35 ว่าด้วยการอธิบายโลก เขาพยายามอธิบายให้เห็นว่า ในเมื่อเราสามารถอธิบายโลกภายในของมนุษย์ คือ โลกแห่งกิเลสตัณหา อารมณ์ เหตุผล ตลอดจนพฤติกรรมต่างๆ ว่าเป็นผลมาจากการแสดงตัวของพลังแห่งเจตจำนงสุ่อ่านใจ ในท่านองเดียวกัน เราก็มีสิทธิ์จะให้คำนิยามบรรดาพลังทั้งหมดในโลกทางกายภาพใด เช่นกันว่าเป็น "พลังแห่งเจตจำนงสุ่อ่านใจ" ¹ เพราะฉะนั้น . . . โลกนี้จึงมีอะไรเลย นอกจากเจตจำนงสุ่อ่านใจ ²

ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะนิตเช เจอปัญหาในการอธิบายโลกทางกายภาพ รวมทั้งสัตว์ และสรรพสิ่ง ฯลฯ เขาจึงต้องพยายามขยายความหมายหลักการพื้นฐานของเขา คือ "เจตจำนงสุ่อ่านใจ" ให้กว้างขวางออกไปครอบคลุมถึงพลังงานทั้งหลายควย แล้วเรียกชื่อมันว่า "เจตจำนงสุ่อ่านใจ" เห็นได้ว่านิตเชมีแนวความคิดแบบ เฮราคลิตัส (Heraclitus) ที่เสนอเรื่องไฟว่าเป็นปฐมธาตุ โดยถือวาทธรรมาคีพื้นฐานของโลก ไม่ควรจะเป็นสสารซึ่งเป็นสิ่งเฉื่อย เพราะสิ่งเฉื่อยแสดงตัวเองไม่ได้เนื่องจากเป็นของนิ่งตาย มันควรจะมีลักษณะเป็นพลังงานที่เคลื่อนไหว เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ และอำนาจในการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงนั้น ควรจะออกมาจากภายในตัวเอง ไม่ใช่มาจากภายนอก เช่นพระเจ้า และเขาเรียกพลังนั้น

¹ Nietzsche, *Beyond Good and Evil*, Aph. 36. pp. 48 - 49.

² *Ibid.*, p. 49. "This world is The Will to Power and nothing else!"

ว่าพลังของ "เจตจำนงสุ่อานาจ" ดังที่เขาอธิบายว่า

โลกแห่งกายภาพนั้นประกอบด้วยปริมาณและระดับของพลัง อันมีมาแต่ดั้งเดิมแล้ว (เช่นเดียวกับพลังของกิเลสและอารมณ์ในมนุษย์) พลังเหล่านี้จัดออกมาเป็นอันน้อย แลวมันค่อย ๆ ออกฤทธิ์ แสดงตัวเองออกมาโดยการแยกตัว รวมตัว พรหมที่พัฒนาทาง ขบวนการอินทรีย์ (เหมือนกับพลังในจิตมนุษย์ที่แสดงตัวออกมาในลักษณะต่าง ๆ กัน) โลกนี้จึงเปรียบเสมือนกับชีวิต ที่มีการรวมตัวทางอินทรีย์ โดยการคกกลืน (อาหารหรือ พลัง) เขาไปแล้ว มารวมเรียงตัวเอง และมีการเผาผลาญพลังนั้น ขึ้นมา (ปล่อย) ส่วนเกินออกมา แล้วสามารถจะให้กำเนิดสิ่งใหม่ใดเช่นนั้น . . . ท้ายที่สุด ถ้าเรา ยอมรับว่าสิ่งที่จะแสดงตัวเองได้ จะต้องมึลักษณะ เป็นพลังที่มีเจตจำนงภายใน ไม่ใช่ อยู่ในสภาพสสาร (ซึ่งเฉื่อย นิ่งตาย, แสดงตัวเองไม่ได้) เราจะต้องยอมรับว่า ปรากฏการณ์ทางกายภาพทั้งหมด จะต้อง เกิดจากแรงขับของพลัง ซึ่งทำปฏิกิริยาจาก ภายในตัวมันเอง, เราเรียกมันว่า พลังแห่งเจตจำนง ผลแสดงออกของเจตจำนง . . . ดังนั้น เมื่อเราสามารถอธิบายพฤติกรรมทั้งหมดของชีวิตด้วยหลักการพื้นฐาน เพียงอันเดียวคือ เจตจำนง อันใดแก่เจตจำนงสุ่อานาจ ในท่านองเดียวกัน เรา สามารถจะนำหลักการเดียวกันนี้มาอธิบายโลกทางกายภาพ และอินทรีย์ทั้งหมดใดเช่นนั้น . . . เราสามารถอธิบายการเกิดขึ้น ขยายตัว ควบวิธีเดียวกัน โดยการนิยาม สิ่งทั้งหมดว่าเป็น "พลังของเจตจำนงสุ่อานาจ" ฉะนั้นโลกในมนุษย์และโลกทางกายภาพ จึงมีอะไรเลย นอกจากเจตจำนงสุ่อานาจ¹

และอีกตอนหนึ่ง เขากล่าวว่า

โลกนี้คือศูนย์รวมพลังอันมหาศาล ที่ไม่มีจุดเริ่มต้นและสิ้นสุด . . . ไม่เพิ่มขึ้นหรือ ลดลง . . . แต่สามารถเปลี่ยนแปลงตัวเองไปเรื่อย ๆ . . . เปลี่ยนแปลง เป็น นีรันดร, จากภายในตัวมันเอง . . . ถ้าท่านต้องการเชื่อมั่น (โลก) ข้าพเจ้าจะให้ เชื่อมั่นว่า โลกนี้คือ "พลังแห่งเจตจำนงสุ่อานาจ" . . . และตัวท่านเองก็มีใจ

¹Ibid., pp. 48-49.

อะไรเลย นอกจากเจตจำนงสู่อำนาจ¹

จากคำอธิบายเหล่านี้ เราพอจะเข้าใจ "อำนาจ" ในอีกความหมายหนึ่งได้ว่า อำนาจ คือการแสดงตัวออกมาของพลังงาน จากคำอธิบายและความหมายของอำนาจในแง่ นี้ นำไปสู่การวิพากษ์วิจารณ์กันมากมาย โดยเฉพาะ มาร์ติน ไฮเคกเกอร์ วิจารณ์ว่า นิตเช โข เจตจำนงสู่อำนาจ เป็นความจริงทางเมตาฟิสิกส์² ส่วน อาร์เทอร์ ซี. แคนโต วิจารณ์ว่า "เจตจำนง" ของนิตเชในที่นี้คงจะเหมือน ๆ กับของโซ เป็นเฮาเออร์ นั้นเอง³

สรุปความหมายของอำนาจ จากการกล่าวมาแต่ต้น เราพอจะสรุปความหมาย ของอำนาจได้ 2 ประเด็นใหญ่ ๆ คือ อำนาจตามความหมายของคนทั่วไป และอำนาจ ตามความหมายของนิตเช

1. อำนาจตามความหมายของคนทั่วไป หมายถึงอำนาจทางพลังกำลัง, สक्तिปัญญา, ทางการเงิน, ทางการทหาร, การเมือง และการปกครอง การใช้อำนาจของ คนทั่วไป มักจะใช้เพื่อต่อสู้, กกดขี่, ข่มเหง, รังแก และเอาเปรียบซึ่งกันและกัน ใครมีอำนาจ

¹Nietzsche, The Will to Power, Aph. 1067. pp. 549 - 550. " The world: a monster of energy, without beginning, without end, . . . not grow bigger or smaller, . . . but only transform its self. . . eternally changing from itself. . . If you want its name...This world is The Will to Power and noting else! And you yourselves are also this Will to Power and noting else!"

²Heidegger, A Collection of Critical Essays, pp. 105 - 113.

³Arthur C. Danto, Nietzsche as Philosopher, 2d ed. (New York : The Macmillan Company, 1970), pp. 214 - 228.

มากกว่า จะเป็นผู้ใดเปรียบ, มีอิทธิพลเหนือกว่า และอยู่อย่าง เป็นสุขสบายกว่าในสังคมนั้นๆ

2. อำนาจตามความหมายของนิตเช เรายังสามารถแยกย่อยได้ 3 ความหมาย คือ

2.1 อำนาจในการเอาชนะผู้อื่น แต่อำนาจในการเอาชนะผู้อื่นของนิตเช ยังแตกต่างกับของอื่นต่างๆ การเอาชนะผู้อื่นของเขามีวิธีการกชี่ ชมเหง รังแก และเอาเปรียบกัน แต่เป็นอำนาจที่จะสร้างสรรคสิ่งมีคุณค่าแสดังคมีให้เหนือกว่าผู้อื่น ฉะนั้นผู้มีอำนาจมากกว่าจึงมีชัยชนะเป็นสุขสบายกว่า หากแต่เป็นผู้ทนทุกข์ทรมานตนเองมากกว่า เพื่อที่จะได้สร้างสรรคผลงานอันยอดเยี่ยมออกมา

2:2 อำนาจในการเอาชนะตนเอง ถือเป็นอำนาจขั้นสูงขึ้นมา ใ้รับการพิจารณาขึ้นมาจากอำนาจในความหมายแรก เพียงแต่จุดเน้นต่างกัน คือเคิมเนนการสร้างสรรคผลงานเพื่อเอาชนะผู้อื่น แต่ต่อมา เน้นหนักในการกลั่นกรอง เอาชนะกิเลสและอารมณ์ของตนเอง โดยควบคุมออกมาในงานในรูปของการสร้างสรรคเช่นกัน แต่ไม่เน้นหนักเพื่อการเอาชนะผู้อื่นอีกต่อไป

2.3 อำนาจ คือพลังงานในธรรมชาติ อำนาจในความหมายนี้ นิตเชใช้ เพื่ออธิบายและตีความ (Interpretation) เพื่อเข้าใจโลกทางกายภาพ ว่าลวนประกอบควยอำนาจของพลัง (Power Quantum) ที่เคลื่อนไหว เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

เราสามารถสรุปเป็นการปิดท้ายได้ว่า อำนาจที่เขาเน้นหนักที่สุดคือ อำนาจทางเหตุผล หรืออำนาจในการเอาชนะตนเอง มีโชอำนาจทางพลังกำลัง โคลงของ เซ็คส เบียร์ บทหนึ่งจะเหมาะสมจะสรุปเรื่องนี้ได้ดี " . . . เป็นการตีเลศที่เกี่ยวที่จะมีพลังอันมหาศาลของยักซ์ แดะจะเป็นความเลวร้ายหากจะโรมันประคยักซ์ "1

1 เฟรควิช นิตเช, เทวาสายันท์, แปลโดย เฉลิมเกียรติ ฌิวานวล (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ดวงกมล, 2519), หน้า 27.

วิธีการไปสู่อำนาจ

ทั้งโลกกล่าวมาแต่คนแล้ววานิตเซวี เคารวะความรู้สึกในจิตของมนุษย์ออกเป็นสอง ^{ส่วน}
 คือความกลัวและอำนาจ (Fear and Power)¹ ความกลัว เป็นการรู้สึกถึงอำนาจ
 ในแง่ลบ คือกลัวว่าตนเอง เป็นผู้ไร้อำนาจ แล้วพยายามคืนชนิโทษนสภาวะนั้น เพื่อจะไถ่กลับ
 เป็นผู้มือำนาจ ส่วนตัวอำนาจ คืออำนาจในแง่บวก คือรู้สึกตัวว่าเป็นผู้มือำนาจ, มีความ
 สามารถที่จะกำหนดคุณค่า, กำหนดคุณค่าโดยตัวของตัวเอง, และเป็นนายเหนือตัวเอง แต่
 ในจิตใจของคนทั้งสองพวกนี้ต่างก็มีเจตจำนงมุ่งสู่อำนาจ อยากมีอำนาจ จะต่างกันก็แต่ใน
 แนววิธีการเท่านั้น ในส่วนของการรู้สึกของจิตที่เต็มไปด้วยความกลัว จะหาวิธีการไปสู่อำ
 นาจโดยแสดงอาการขุ่นเคือง, แกแค้น และกตัญญูของเคิมเสียใหม่ (Ressentiment, ,
 Revenge, Transvalue) นิตเซวีเรียกการโทษคุณค่าแบบนี้ว่า เป็นศีลธรรม
 แบบทาส (Slave Morality) ในจิตส่วนที่รู้สึกถึงอำนาจ จะหาวิธีการไปสู่
 อำนาจโดยการ Sublimation² โดยโทษคุณค่าแก่ตัวเอง บังคับและเผด็จการตัวเอง
 เขาเรียกการโทษคุณค่าแบบนี้ว่า เป็น ศีลธรรมแบบนาย (Master Morality)
 แต่ก็มีโคหมายความว่าศีลธรรมแบบนายและศีลธรรมแบบทาสจะแยกกันอยู่ในทางบุคคลเสมอไป
 เขาอาจจะมืลักษณะสองอย่างรวมอยู่ในตัวคน ๆ เดียวกันก็ได้³ ซึ่งต่อไปนี้จะไต่แยกกล่าว
 รายละเอียดในแต่ละพวก

¹ ุกรายละเอียดพบที่ ๒ หน้า 10 และคำอธิบายเพิ่มเติมพบที่ หน้า 18.

²คำว่า Sublimation อาจจะแปลว่าการกลั่นกรอง ทำให้บริสุทธิ์ หรือ
 เปลี่ยนทิศทาง ดังคำอธิบายรายละเอียดแล้วในบทนี้ หน้า 24. แต่เนื่องจากยังหาคำแปล
 ที่เหมาะสมไม่ได้ จึงขอใช้ทับศัพท์เป็นภาษาอังกฤษตามเดิม

³ See Friedrich Nietzsche, "Good and Evil", "Good and Bad," in
The Birth of Tragedy and Genealogy of Morals, trans. Francis Copping
 (New York : Anchor Books, 1965), pp. 158 - 188.

1. วิธีการไปสู่อำนาจแบบนาย

ทั้งโลกกล่าวรายละเอียดในเรื่องความหมายของอำนาจแล้วว่า อำนาจของเขา เน้นหนักในสองแง่ คืออำนาจที่จะสร้างสรรค์ให้ใคร่เกินกว่าคนอื่น และอำนาจในการ เอาชนะ ตนเอง ฉะนั้นต่อไปนี้จะไต่แยกกล่าววิธีการไปสู่อำนาจในสองแง่นี้ก่อน แต่ที่จริงแล้ววิธีทั้ง สองนี้จะแยกกันโดยเด็ดขาดไม่ได้ เพราะเจตจำนงสู่อำนาจในแง่ของการ เอาชนะตนเองได้ รับการพัฒนามาจากอำนาจในแง่ที่จะ เอาชนะ เหนือผู้อื่นนั่นเอง

1:1 วิธีการไปสู่อำนาจในแง่ของการสร้างสรรค์¹

ในขบวนการก้าวไปสู่อำนาจในแง่นี้จะต้องมีองค์ประกอบหลายด้านที่จำเป็น สิ่งแรกสุดคือบุคคลลักษณะของบุคคลนั้นเอง คือเขาจะต้องมีลักษณะของความเป็นนายอยู่ใน ตัวแล้ว ข้าราชการสุครากกล่าวสรุปลักษณะของคนแบบนี้ว่าจะต้องมี " a sultry heart plus a cold head ²" คือเป็นคนมีกิเลสหนาบวกกับความ เป็นอัจฉริยะในตัว หมายถึงมีบุคคลิกภาพแข็งแรงแรง หยิ่งในศักดิ์ศรีของตนเอง นับถือตนเอง และเป็นนายเหนือตนเอง รักที่จะเผชิญกับขบวนการทุกอย่างที่จะเกิดขึ้น แต่ในขณะที่เดียวกันจะต้อง เป็นผู้ เกรงครวญ และมีระเบียบวินัยในตนเอง ไม่ปล่อยตัวตามสบาย มีความสุขุมรอบคอบ สามารถมั่นคง แน่วแน เข้มแข็งทางกายและจิตใจ สามารถที่จะควบคุมกิเลสตนเองได้และเป็นนายเหนือมัน

องค์ประกอบประการต่อมาคือ จะต้องเป็นผู้มีความรู้สึกเป็นอิสระ (Freedom of Spirit) คือไม่ถูกรองงำโดยอิทธิพลของผู้อื่น หรือกฎเกณฑ์บางอย่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎศีลธรรมสากลอันตายตัวของศาสนาคริสต์ (Objective Universal Moral Law) เพราะนิตเชถือว่าคนที่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของสิ่ง เหล่านี้จะขาดความ

¹Nietzsche, "Zarathustra," in The Portable Nietzsche, pp. 214-216, 238-240, 308-326.

2. Ibid., p. 205.

เป็นตัวของตัวเอง การปล่อยชีวิตตามกฎเกณฑ์ที่คนอื่นวางไว้แล้ว เป็นการใช้ชีวิตอย่างง่าย ๆ สบายและขาดความรับผิดชอบโดยไม่ต้องเสียใจ ๆ เลย ซึ่งลักษณะเหล่านี้เป็นลักษณะของคนอ่อนแอ คนที่ถูกกฎเกณฑ์ของคนอื่นครอบงำอยู่ ไม่มีวันที่จะเป็นอิสระในตัวเอง และไม่เคยสร้างผลงานอะไรที่เป็นของตนเองจริง ๆ ใดเลย ดังเขากล่าวว่า "มนุษย์ที่เต็มไปด้วยอำนาจ จะเปี่ยมไปด้วยความคิดสร้างสรรค์ แต่นักสร้างสรรค์ที่แท้จะไม่เดินตามกฎที่ผู้อื่นกำหนดไว้แล้ว เขาจะแสวงหากฎอันใหม่ให้ตัวเอง จะเป็นผู้สร้างกฎเอง" ¹ จึงเห็นได้ว่านักศิลปะที่เรื่องนามและยิ่งใหญ่จริง ๆ ไม่คอยจะเดินตามกฎเกณฑ์ของใคร เขาเป็นผู้เสรีจากกฎ แล้วใช้ความเป็นเสรีนั้นสร้างผลงานของตนเองขึ้นมา เช่นบีโทเฟน ไม่เคยเดินตามกฎของ Hayden หรือโมซาร์ท แต่เขากลับสร้างสิ่งที่เป็ลักษณะเฉพาะตัวของเขาเอง ฉะนั้นซิมโฟนีของเขาจึงอยู่ในรูปแบบและลักษณะที่แตกต่างจากคนอื่น จึงทำให้เขาโด่งดังโคตรตลอดมา ²

ลักษณะของคนที่จะก้าวไปสู่อำนาจได้สำเร็จ นอกจากลักษณะต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ยังต้องมีลักษณะสำคัญอื่น ๆ อีกคือ เขาผู้นั้นจะต้องเป็นผู้มีความทะเยอทะยานใฝ่ฝันสูง ไม่พอใจในความเป็นอยู่ของตนเอง รู้สึกแค้นความขาด ไม่พอ ต้องการมากกว่า ไม่พอใจในสิ่งที่มีอยู่ อยากให้สูงส่งขึ้นไปเรื่อย ๆ ทั้งนี้เขามักกล่าวเสมอในที่หลายแห่งว่า นักศิลปะที่ยิ่งใหญ่จริง ๆ มักจะไม่พอใจในผลงานที่สร้างเสร็จไปแล้ว ยังเห็นว่าไม่ดีพอ จะคงทำให้ดีกว่านั้นอีก

¹Quoted in Kaufmann, Nietzsche: Philosopher, Psychologist, Antichrist, p. 250. "The powerful man is the creative man, but the creator is not likely to abide by previously established laws...every creation is a creation of new norms. "

²Cf. Ibid.

เมื่อมีองค์ประกอบครบถ้วนดังกล่าวแล้ว บุคคลนั้นจะได้อิทธิพลภาพและความเป็น
 อัจฉริยะในตัว เขาสร้างสรรคผลงานชั้นยอดเยี่ยมออกมาได้ เขาจะสร้างในสิ่งที่ต้องการจะ
 สร้าง ใจเป็นในสิ่งที่ต้องการจะเป็น จึงกลายเป็นผู้โดดเด่นอันใหม่แก่ชีวิตและสังคม จึง
 ถือได้ว่า เขากำลัง เค้นไปสู่วิถีทางแห่งอำนาจแล้ว ซึ่งสุดท้ายแต่ละคนจะเลือกทาง เค้นของเขา

1.2 วิธีการไปสู่อำนาจในแง่ของการเอาชนะตนเอง

ทั้งโลกแล้วถึงความหมายของอำนาจในแง่ของการเอาชนะตนเอง ว่า
 หมายถึงสามารถเอาชนะเหตุผลเอาชนะกิเลสหรืออารมณ์ แล้วจักระเบียบควบคุมมันออกมาใช้งาน
 โดยวิธีการ Sublimation อันหมายถึงการกลั่นกรองทำให้บริสุทธิ์ เปลี่ยนทิศทางการ
 ของการ ปลอบโยนระบายออกทางอื่น โดยจักระเบียบควบคุมมันเสียใหม่

ตอนนี้จะได้พูดถึงรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการและขั้นตอนเอาชนะกิเลส นิตย
 เรียกว่า 6 วิธีแห่งการเอาชนะแรงขับภายใน หรือ 6 ขั้นตอนแห่งการเอาชนะกิเลส แต่
 อยากรู้ก็ตามเขามิได้อธิบายรายละเอียดอะไรไว้มากนัก ไม่ได้แยกกล่าวเป็นข้อ ๆ แต่เป็น
 การพูดรวม ๆ ควบข้อความที่ไม่ยาวนานกว่า

เมื่อเกิดความต้องการ ค้นหาหรือความอยากขึ้นมา จึงพยายามหลีกเลี่ยงการควบคุม
 สมองค้นหาโดยวิธีการอันแยบยล, พยายามปลุกฝังนิสัยให้เคยตัว ทำให้ใจเช่นนี้
 เสมอในทุกครั้งที่เกิดความต้องการ, เมื่อทำใจเป็นปกติแล้ว จะทำให้จิตใจและความ
 รู้สึกเกิดอึดอึด มั่นคง ไม่หวั่นไหว พรอม ๆ กับเกิดความรู้สึกเมื่อหนาย รังเกียจ
 อำนาจฝ่ายค้าน, ขั้นตอนไป ให้นำเอาค้นหานี้มาทำการวิเคราะห์ที่ไตร่ตรองดูว่า ถ้า
 กระทำไปจะก่อให้เกิดผลอะไรเป็นต้นาคถูกเหยียดหยามอะไรตามบาง
 เมื่อหัวใจเช่นนั้น จะก่อให้เกิดความรู้สึกหนึ่งและภูมิใจ ที่ไม่ปล่อยให้ไปปล่อยตัวไปตาม
 ความต้องการนั้น, ขั้นที่ 5 เมื่อเห็นแจ้งเช่นนั้นแล้ว เราก็อับ เคลือบ ภายพลังความ
 ต้องการ เค้นนั้นให้ระบายออกทางอื่น โดยการจักระเบียบควบคุมมันเสียใหม่ และขั้น

สุดท้าย จะตองรีบไรพลังนั้นให้อ่อน เบ็ญและหมกคั้นไปในผลงานท่านอื่น¹

คาฟมานน์ วิจารณ์ว่าใน 6 ขั้นตอนนี้ ความหมายที่น่าจะตรงกับคำว่า Sublimation มากที่สุดคือขั้นที่ 5 เพราะนึกขึ้นมาอธิบายขยายเพิ่มเติมว่า เราสามารถจะเอาชนะกิเลสได้สำเร็จโดยทำการเคลื่อนย้ายพลังความต้องการ เคิมไปสู่การสร้างสิ่งใหม่ โดยพยายามกำหนดจิตใจของตนเองอย่าง เขมงวดกวคช้นและ เครงครัด บังคับใจตนเองให้ไค ให้หันเหไปสู่สิ่งอื่นที่ดีกว่า แล้วพลังความต้องการ เคิมจะคอย ๆ ถูกปลดเปลื้องไปทางอื่น ไขมันจนหมกไป แล้วเราเราจะประสบความสำเร็จ คือสามารถเอาชนะตัวเองได้²

จากการที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า วิธีการเอาชนะตัวเองแบบนี้ เคิมไปควยการ เขมงวดกวคช้น บังคับและลงโทษตัวเองอยู่ ไม่นอย เคิมไปควยความรู้สึกทรมาน คนที่มีสภาพจิตใจ แข็งแกรง เท่านั้นจึงจะสามารถกระทำเช่นนั้นได้ เขาจึงถือว่า วิธีค้ำเนินชีวิต เพื่อมีอำนาจนั้น เป็นวิธีค้ำเนินชีวิตที่อันตราย จะกระทำเช่นนั้นโดยคคคช้นจะตองพรอมแล้วที่จะ เสียสละและอุทิศตัวเอง เพื่อไปสู่สิ่งที่ดีกว่า อันมีเป้าหมายอยู่ที่เห็นอมนุษย์ (Overman)

¹Quoted in Ibid., p. 220. "Thus: doing the opportunities (for its satisfication) implanting regularity in the drive, generating over saturation and disgust with it, and bringing about its association with and agonizing thouth - like that of disgrace, evil consequences, or insulted pride- then the dislocation of force, and finally general (self) weakening and exhaustion - those are the six methods."

²Cf. Ibid., p. 221.

2. วิธีการไปสู่อำนาจแบบทาส¹

ทั้งโลกกล่าวแล้วว่าใคร ๆ ต่างก็มีเจตจำนงมุ่งสู่อำนาจ ไม่ว่าในวิถีแบบนายหรือทาส จะต่างกันในแง่วิธีการเท่านั้น ในขณะที่วิถีแบบนายก้าวไปโดยยืนยันรับรองชีวิตยอมรับกิเลส และใช้วิถี Sublimation ทั้งกล่าวแล้ว แต่พวกทาสก้าวไปสู่อำนาจโดยเริ่มตนจากความรู้สึกขุ่นเคือง แลวแกแค้นและกตัญญูของ เกมเสียใหม่

เนื่องจากในความรู้สึกของคนที่ใช้วิถีแบบทาส จะเต็มไปด้วยความอ่อนแอและหวาดกลัว ไมกลาเป็นตัวของตัวเอง ไมกลาเป็นนายให้กับตัวเอง มัวคอยเดินตามกฎเกณฑ์ระเบียบแบบแผนที่ดีคนอื่นวางไว้แล้ว เพราะเห็นว่าเป็นการวางและปลอดภัยไม่ตองเสี่ยง แต่ในขณะที่เดียวกันในส่วนลึกของจิตใจพวกนี้เขาก็ต้องการอำนาจเหมือนกัน เขาจึงจำต้องแสวงหาอำนาจโดยทางอ้อม นิตเชไควิเคราะห์เปรียบเทียบให้เห็นการแสวงหาอำนาจของบุคคลสองฝ่าย คือพวกชนชั้นผู้ปกครอง (Aristocrate) กับพวกพระในสมัยก่อนหน้านั้นว่าเนื่องจากผู้ปกครอง เป็นผู้ที่มีวิญญูญาณแบบนาย ชีวิตเต็มไปด้วยกิเลส กาวราว คุกคาม และขูด การขูด เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของกลุ่มเมื่อยามถูกคุกคามจากภายนอก แต่ครั้นเหตุร้ายนั้นผ่านไปแล้ว บ้านเมืองอยู่ในความสงบ แต่วิญญูญาณแห่งอำนาจอันร้ายนั้นยังคงมีอยู่ในหมมผู้ปกครอง ลักษณะดังกล่าวนี้กลายเป็นสิ่งน่ากลัวสำหรับผู้ที่อยู่ใต้อำนาจ จึงเกิดความรู้สึกขุ่นเคืองต่อตัวผู้ปกครอง และลักษณะดังกล่าวนี้ ถือว่าเป็นผู้มั่งรายน และเป็นศัตรูต่อพวกตน ซึ่งแท้จริงแล้วพวกอยู่ใต้อำนาจนี้ก็ชอบความก้าวร้าวและอำนาจ เบี่ยงผู้ปกครอง แต่ด้วยเหตุที่พวกตัวอ่อนแอและไร้อำนาจไม่สามารถที่จะกระทำดังกล่าวนี้ได้ จึงทำให้รู้สึกเกลียดชังธรรมชาติของมนุษย์ และประณามลักษณะดังกล่าวนี้ว่าเป็นสิ่งเลวร้าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งพวกพระ ซึ่งเป็นผู้ไร้อำนาจและหมดที่พึ่งในทางอื่นแล้วโดยสิ้นเชิง จึงต้องหันมาไขศาสตร์เป็นเครื่องมือระบายความขุ่นเคือง ออกมาในรูปของการแกแค้น คือสร้างแบบแผนของศีลธรรม

1 Metasche, "Good and Evil," "Good and Bad," in The Birth of Tragedy and Genealogy of Morals, pp. 158 - 188.

ขึ้นมาใหม่ โดยทำการประณามธรรมชาติของมนุษย์ กิเลส และลักษณะเชิงกราว กาวราว
 คุณัน และแสวงหาอำนาจนั้นว่า เป็นสิ่งเลวร้าย แลเสนอสิ่งใหม่ที่พวกตัวคิดว่าดีขึ้นมาแทน เป็น
 การชดเชย โดยพยายามสอนว่าความคิดคือ ความสงสาร การปลอบใจ การออกคลื่น ลดเกียรติ
 และถ่อมตน¹ อย่างนี้เรียกว่าการกลับค่าเกิดขึ้น (Transvaluation of Value)
 การที่พวกยิวกลับค่าเอาชนะโรมันโคซ่าสำเร็จ โดยสร้างระบบศีลธรรมอันใหม่ขึ้นมาจนทำให้
 พวกโรมันกลับยอมรับศีลธรรมของพวกเขาในภายหลัง ก็ถือว่านั่น เป็นการแกแค้นโคซ่าสำเร็จ หรือ
 การที่ไซเครตีส ซึ่งถือเอาความเป็นตัวแทนของชนชั้นต่ำของกรีกในสมัยนั้นได้ใช้วิธีทางโคอะเล็กติก
 ของคน ทำลายคฤศคือฟาโรห์ฟิสต์ ซึ่งนิคเวถือเอา เป็นลักษณะของชีวิตแบบนายโคซ่าสำเร็จ จน
 ทำให้ชาวกรีกยอมรับศีลธรรมอันใหม่ที่ไซเครตีสสร้างขึ้นนั้น เรียกโควาไซเครตีสบรรลุถึง
 อำนาจและเอาชนะชนะโดยการกลับค่าโคซ่าสำเร็จแล้ว เช่นกัน

เป้าหมายและจุดศุภยอกของ เจตจำนงสู่อำนาจ

ในปรัชญาของนิคเช นอกจากเขาจะเสนอแนว ความคิดเรื่อง "เจตจำนงสู่อำนาจ"
 แล ยังได้เสนอแนวความคิดอื่น ๆ ที่สำคัญอีกสองทฤษฎีคือ เรื่อง "ผู้เหนือมนุษย์" (Overman)
 และ "การเกิดซ้ำนิรันดร์" (Eternal Recurrence) อาจจะถือเอาแนวความคิดเรื่อง
 "เจตจำนงสู่อำนาจ" จะสมบูรณ์ได้ก็ต่อเมื่อมี "ผู้เหนือมนุษย์" วางไว้ เป็นเป้าหมายและ
 "การเกิดซ้ำนิรันดร์" หรือการโค้อำนาจนั้นซ้ำเป็นนิรันดร์ เป็นจุดศุภยอกแห่งการรู้สึกถึง
 อำนาจนั้น ในแนวคิด 2 เรื่องหลังนี้ มีเนื้อหาสาระสำคัญเป็นที่พากษ์วิจารณ์กันโคหลาย
 แงหลายมุม แต่ในที่นี้จะพูดเฉพาะในประเด็นว่า สองทฤษฎีนี้ เกี่ยวข้องกับแนวความคิดเรื่อง
 "เจตจำนงสู่อำนาจ" อย่างไร ในแง่ใบบางเท่านั้น โดยจะไม่เข้าไปวิเคราะห์รายละเอียด
 ในประเด็นอื่น ๆ ซึ่งจะโคแยกกล่าวทีละทฤษฎีดังต่อไปนี้

¹Nietzsche, Beyond Good and Evil, Aph. 260. pp. 227 - 232.

1. คำสอนเรื่อง "ผู้เหนือมนุษย์"

คำนี้เป็นภาษาเยอรมัน นิกเซอไรว่า "Übermensch" แกวอแปลมา เป็นภาษาอังกฤษมีหลายท่านแปลต่างกัน เช่นไรว่า Higherman, Superman, Superhuman และ Overman เป็นต้น แต่ในที่นี้จะขอเลือกใช้ตามความหมายของคาฟมานันท์ ที่ไรว่า Overman ซึ่งสามารถแปลเป็นภาษาไทยได้ว่าผู้เหนือมนุษย์

ผู้เหนือมนุษย์คืออะไร ? อาร์ เจ. ฮอลลิงเคิล อธิบายว่า ผู้เหนือมนุษย์คือ ลักษณะของมนุษย์ในอุดมคติ (Ideal man) ที่ถูกวาดเค้าโครงร่างให้เป็นตัวคนขึ้นมา โดยการกลั่นกรองของ เจตจำนงสุ่อานาจา¹ นิกเซเองก็ยืนยันว่า ผู้เหนือมนุษย์เป็นเพียงแบบ ของมนุษย์ (Type of man) ที่ถูกสร้างขึ้นไว้ เป็นมนุษย์ในอุดมคติแทนที่พระเจ้า ที่ถูกถมลงไปแล้ว เขากล่าวว่า " พระเจ้าทั้งหลายล้วนตายไปแล้ว บัดนี้เราต้องการให้ ผู้เหนือมนุษย์ดำรงอยู่ นี่เป็นความพยายามครั้งสุดท้ายของเรา "² และตัวซาราทาสตราเอง ก็ได้สอนว่า ผู้เหนือมนุษย์จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมนุษย์สามารถเอาชนะตนเอง สร้างและยก รัศมีตนเองให้เหนือกว่าสภาวะความเป็นมนุษย์ธรรมดา โดยกล่าวว่า

มนุษย์คือบางสิ่งบางอย่างที่จะต้องเอาชนะ จะคงสร้างบางสิ่งบางอย่างให้ดีกว่า ตัวเอง . . . มนุษย์คือเชือกเส้นหนึ่งที่ตั้งอยู่ระหว่างสัตว์กับผู้เหนือมนุษย์ สิ่งที่ยิ่งใหญ่ สำหรับมนุษย์คือ การก้าวไปสู่มิใช่ เป็นจุดจบในตัวเอง สิ่งที่น่ายากของในมนุษย์ก็คือ การก้าวไปสู่อะไรที่สูงส่งกว่าความเป็นมนุษย์ธรรมดา³

¹ Cf. R. J. Hollingdale, Routledge Author Guides Nietzsche, (London and Boston : Routledge & Kegan Paul, 1973), p. 12.

² นิกเซ, เทวสาส์น, หน้า 30.

³ Nietzsche, The Portable Nietzsche, pp. 124-127. " Man is something that should be overcome. All creatures hitherto have created somethings beyond themselves. Man is a rope, tied between beast and overman. What is great in man is that he is a bridge and not an end,. What can be love in man is going across. "

จากคำกล่าวนี้เราจึงสรุปได้ว่า ผู้เห็นอมนุษย์ ไม่ใช่มนุษย์อย่างแน่นอน เพราะ
มนุษย์ เป็น เพียง เชือกที่ขึงอยู่ระหว่างสัตว์กับผู้เห็นอมนุษย์ เท่านั้น ส่วนผู้เห็นอมนุษย์จะคงอยู่
ในระดัปลงกว่าความเป็นมนุษย์ อาจสรุปได้ว่า ผู้เห็นอมนุษย์ก็คือลักษณะของมนุษย์
ในอุดมคติที่วางไว้เพื่อใ้มนุษย์ก้าวไปสู่นั้นเอง

ผู้เห็นอมนุษย์ถูกเสนอขึ้นมาทำไม ? จากคำสอนของซาราทสตราในบทว่าด้วย
นิตเศไตคอบ เรื่องนี้ไวซัคเจน โคยกกล่าว

On the Thousand and One Goals

ในบรรดาคณะคำทั้งหมด ที่ซาราทสตราท่านพบมา ไม่มีเรื่องใดจะยิ่งใหญ่ไปกว่าเรื่อง
ความดี และ ความเลว . . . มีอยู่เป็นจำนวนมากที่คลุมหนึ่ง สถานที่หนึ่ง เห็นว่าดี
แต่ต่างกลมต่างสถานที่กลับ เห็นว่าเลว ความมนุษย์นั้นเอง เป็นตัวกำหนดให้มันแตกต่างกัน
. . . ฉะนั้นในมนุษย์ทั่ว ๆ ไป ถ้าพันคนก็มีพัน เป้าหมาย ยังไม่มีเอกเพียงอันเดียว
ที่สามารถรอบโคจรพันคอ (only one yolk for the thousand necks)
. . . เป้าหมายเพียงอันเดียว เพื่อมนุษย์ทั้งหมด มนุษย์จึงยังขาดเป้าหมายร่วมกัน¹

จากคำกล่าวนี้เราพอสรุปได้ว่า ผู้เห็นอมนุษย์ถูกเสนอขึ้นมาเพื่อไว้ เป็น เป้าหมาย
ร่วมกัน เพื่อมนุษย์ทั้งหมดจะโคจรไปสู่ การกระทำที่ละเอียดกว่า เป็นการกระทำ เพื่อก้าว
ไปสู่ผู้เห็นอมนุษย์หรือไม่ คือเป็นการกระทำในลักษณะของการเพิ่มอำนาจโดยการ "สร้าง"
และเอาชนะหรือไม่ ถ้า เป็นการกระทำในลักษณะดังกล่าวนี้ก็เป็นกระทำที่ดี ถ้า เป็นไปใน
ลักษณะตรงกันข้ามก็ไม่ดี²

¹Ibid., p. 172.

²Ibid.

แนวคิดเรื่อง "เจตจำนงสู่อำนาจ" เกี่ยวข้องกับ "ผู้เห็นอมนุษย์" อย่างไร ?
 คิง โลกลาว แลรวา นิคเซ เสนอผู้เห็นอมนุษย์ขึ้นมา เพื่อไว้ เป็น เป้าหมายของมวลมนุษย์ และ
 เขาได้วิเคราะห์ความรู้สึกในจิตมนุษย์ว่า ต่างก็มีเจตจำนงมุ่งสู่อำนาจ และคำว่า อำนาจ
 ของนิกเซก็คือการเอาชนะ ทั้งชนะตนเองและผู้อื่น มนุษย์ต้องการเอาชนะกัน เพื่ออะไร ?
 เพื่อความเป็นเลิศกว่า ดีกว่า เห็นอกว่า ผู้กระทำใดคิงลาวนั้นถือว่า เป็นผู้เก่งกว่า และถา
 ษณะเลิศที่สุดก็หมายถึง เก่งที่สุด เพราะฉะนั้น ผู้เห็นอมนุษย์คือ เป้าหมายหรือบุคคลในอุดมคติ
 ของผู้ที่ต้องการจะเก่งที่สุด มีอำนาจมากที่สุด แต่อย่างไรก็ตาม เป้าหมายในที่นี้ เป็น เพียง
 อุดมคติที่ยังไม่มีใคร เขาถึง แม่แคตัวนิกเซ เองหรือเกอเต ที่เขายกย่องนักหนาที่ยังไม่ใช่
 ผู้เห็นอมนุษย์ เป็นไคเคเพียงผีไร้ชีวิตบนหนทางแห่งการก้าวไปสู่ความไกลเคียงผู้เห็นอมนุษย์
 เท่านั้น เขากล่าวว่า " เทาที่ซาฟเจาพบเห็นมา ไม่วาในบุคคลที่ใครรับการยกย่องวา เป็น
 ผู้ยิ่งใหญ่ที่สุดก็ตาม เขาก็ยังเป็น เพียงประสามมนุษย์ หาใช่ผู้เห็นอมนุษย์ไม " 1

เพราะฉะนั้นจึงสรุปได้ว่า ผู้เห็นอมนุษย์ เป็น เป้าหมายที่วางไว้ เพื่อ เป็นตัว เร่ง เร้า
 กระตุนมวลมนุษย์ให้พยายามดิ้นรนต่อสู้แข่งขัน เพื่อ เฝ้าระวังระหว่างกันและกัน เพื่อจะสร้างผล
 งานที่ดีกว่า เลิศกว่า เพื่อยกระดับชีวิตให้สูงกวานั้นเอง

ส่วนวิธีการและขบวนการก้าวไปสู่ความเป็นผู้เห็นอมนุษย์ มิใช่ได้มาโดยการเลือก
 สรรจากกลุ่มคนในสังคม หรือจากขบวนการวิวัฒนาการ เหมือนของ ชาร์ล คาร์วิน แต่ได้มา
 โดยวิธีการแห่งอำนาจ คิง โลกลาวรายละเอียดมาแล้วในตอนก่อนในหัวข้อที่ว่าควย " วิ
 ธีการไปสู่อำนาจ "

¹Ibid., p. 205.

2. คำสอนเรื่อง "การเกิดซ้ำนิรันดร"

แนวคิดเรื่องการเกิดซ้ำนิรันดร ปรากฏเป็นหลักฐานครั้งแรกใน The Gay Science ในคำพังเพยที่ 285 โดยกล่าวเพียงสั้น ๆ ว่า "ท่านต้องการการเกิดซ้ำนิรันดรไม่ว่าในสงครามหรือสันติภาพ"¹ และได้นำไปอธิบายความหมายในกระจางแจ้งในคำพังเพยที่ 341 ใจความโดยสรุปของทฤษฎีนี้ก็คือ ทุกสิ่งในจักรวาลไม่ว่าโลก มนุษย์ และสรรพสิ่งทั้งมวล จะเกิดขึ้นแล้วสลายไป ก่อตัวขึ้นใหม่อีกแล้วสลายไปอีกในรูปลักษณะเดิมทุกประการ ไม่ในส่วนปลีกย่อยหรือส่วนรวม จะซ้ำเดิมไม่เปลี่ยนแปลง นิตเชจะเกิดปี ค.ศ. 1844 ทุกครั้ง และจะเสนอแนวความคิดทางปรัชญาแบบเดิมทุกครั้ง คาวตาง ๆ ในจักรวาลเมื่อแตกสลายไปแล้วจะก่อตัวขึ้นใหม่โดยพลังอำนาจเดิม สร้างจักรวาลขึ้นในรูปเดิม แล้วแตกสลายแล้วก่อรูปเดิม เป็นเช่นนี้ซ้ำนิรันดร

นอกจากการเกิดซ้ำเดิมของจักรวาลและสิ่งต่าง ๆ แล้ว ชาราทุสตรา ยังได้สอนถึงการเกิดซ้ำนิรันดรของมนุษย์ว่า

เมื่อฉันตายและอันตรธานจากไป ฉันจะไม่เป็นอะไรอีกเลย เพราะวิญญาณก็เป็นสิ่งรู้อย่างเช่น เกล็ดนกกัมพูรายกาย
แต่จุดสำคัญอยู่ที่ว่าฉันจะกลับมาอีก ฉันจะเกิดขึ้นใหม่โดยที่เป็นสาเหตุการเกิดของตัวเอง
ฉันจะกลับมาพร้อมกับดวงอาทิตย์นี้ พร้อมกับโลกนี้ มิใช่เพื่อสู่วิถีใหม่ แต่เพื่อสู่วิถีเดียวกันนี้ ซ้ำนิรันดร

¹Ibid., p. 98. "You want the eternal recurrence of war and peace."

ฉันจะกลับมาพร้อมกับส่วนใหญและส่วนปลีกย่อยที่สุดของชีวิต ฉันจะกลับมาสอนท่าน
ในทุกเรื่อง เป็นนิรันดร¹

เพราะฉะนั้น เราสามารถสรุปความหมายของการ เกิดซ้ำนิรันดรได้ว่า คือการที่
ทุกสิ่งทุกอย่างในจักรวาลรวมทั้งโลก มนุษย์ สัตว์ เกิดารอยเดิม ในรูปลักษณะเดิมไม่มีวัน
สิ้นสุด โดยที่ทุกสิ่ง เป็นสาเหตุแห่งการ เกิดของตัวเอง จากการรวมตัวของพลังงานในธรรม-
ชาติ

ข้าพเจ้าอยากจะตั้งข้อสังเกตว่า ทฤษฎีของนิตเชมี่จุดหมายหลักอยู่ที่ต้องการจะ
ไขอธิบายจักรวาลในแง่ภววิทยา (Ontology) แต่ในขณะที่เดียวกันสามารถนำมาอธิบาย
แนวคิดเรื่อง เจตจำนงสุ่อ่านาจโคคาย

จากการ เสนอทฤษฎีขึ้นมา ก่อให้เกิดปัญหาวิพากษ์วิจารณ์กันมากมาย ในประ-
เด็นที่ว่า เขา เสนอทฤษฎีขึ้นมา เพื่อจุดประสงค์อะไร ? และการ เกิดซ้ำนิรันดรจะเป็นไปได้
อย่างไร ? บางคน เช่น โคเพลสตัน วิจารณา เสนอขึ้นมา เพื่อเติมช่องว่างในระบบปรัชญา
ของเขาทั้งนี้ เพราะนิตเชมี่ปฏิเสธความ เชื่อที่ว่าพระเจ้าสร้างโลก ดังนั้นถ้าไม่เสนอการ เกิด
ซ้ำตัวเองของจักรวาลขึ้นมา ก็จะทำให้เกิดปัญหาจักรวาลเกิดขึ้นได้อย่างไร สลายแล้ว
ไปไหน² ส่วน Eugen Weber วิจารณาว่า บางทีอาจจะ เป็นเพราะนิตเชมี่ยัง

¹Ibid., p. 33. " Now I die and vanish, you would say, " and all
at once I am nothing. The soul is as mortal as body. But the knot of causes
in which I am entangled recures and creat me again. I myself belong to the
cause of the eternal recurrence. I come again, with this sun, with this
earth,...not to a new life...but self same life, in what is greatest and
in what is smallest, to teach you again the eternal reccurence of all things."

²Copleston, S.J. A History of Philosophy, vol. 7: p. 190.

คิดของหลงไหลอยู่กับทางโลก ไม่อยากจะตายแล้วสูญสลายไป อยากกลับมาเกิดอีก จึงได้
เสนอทฤษฎีนี้ขึ้นมา¹ ใครจะวิจารณ์ว่าอย่างไรก็ตาม โคเพิลสตันกล่าวว่าสำหรับตัวนิคเซแล้ว
เขาถือว่าทฤษฎีนี้เป็นสมมุติฐานที่เป็นไปไคทางวิทยาศาสตร์ เพราะว่าทฤษฎีแห่งการอนุรักษ์
พลังงานของนักวิทยาศาสตร์จะเป็นไปไคและสมจริงก็ต่อเมื่อมีทฤษฎีแห่งการเกิดซ้ำนิรันดร
เป็นตัวรองรับเท่านั้น กล่าวคือ ถ้าไม่มีการเกิดซ้ำเคิมแล้ว บรรดาพลังงานในธรรมชาติ
ทั้งหลาย เมื่อออกฤทธิ์แสดงตัวแล้วจะคงสูญหาย หายที่สูญพลังงานเหล่านั้นก็จะหมดสิ้นไป
แล้วการอนุรักษ์พลังงานจะเป็นไปไคอย่างไร²

แต่อย่างไรก็ตาม ประเด็นหลักของข้าพเจ้าไม่มีหน้าที่จะมาพิสูจน์ว่าทฤษฎีนี้เป็น
ไปไคอย่างไร มีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด หรือบกพร่องอย่างไร ข้าพเจ้าจะศึกษา
เฉพาะในแง่ที่ว่า ทฤษฎีการเกิดซ้ำนิรันดรมีความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับแนวความคิดเรื่อง
"เจตจำนงสุ่อานาจ" อยางไรบางเท่านั้น ซึ่งจะไคกล่าวต่อไปนี้

ในงานเขียนชื่อ Ecco Homo นิคเซไคกล่าวถึงทฤษฎีนี้ว่า "สนอขึ้น
เพื่อ . . . เป็นกฎสูงสุดของการยืนยันรับรองชีวิต"³ หมายถึงว่าคนที่มีอำนาจ จะรู้สึก
ชื่นชมกับชีวิตและยืนยันรับรองชีวิตของตนเอง ไม่เคยคิดที่จะปฏิเสธชีวิต จึงรักในชีวิตและ
อยากจะได้ใหม่กลับมาเกิดอีก ต่างกับพวกที่ไร้อานาจที่ปฏิเสธชีวิต ไม่อยากจะได้กลับมาเกิด
อีก เพราะเห็นว่าการเกิดนั้นเป็นทุกข์ จึงอยากจะหนีชีวิตไปสู่การหลุดพ้น นิพพาน หรือรวม
เป็นอันเดียวกับพรหมนั้น นิคเซไคเราะห์ไคไปว่าคนที่มีอำนาจยอมรับนิรมย์ (Joy) ไค

¹Eugen Weber, "Moral in an Amoral World," Saturday Review 5
(August 1967) : 34.

²Cf. Copleston S.J. A History of Philosophy, vol. 7: p. 190.

³Friedrich Nietzsche, A Nietzsche Reader, selected and trans.
R. J. Hollingdale (Great Britain : Hazell Watson & Viney Ltd., 1967),
p. 261. " The highest formular of affirmation of life."

การใฝ่หาอำนาจนั้น สิ่งที่น่าปรารถนาคือ เป็นสิ่งที่ต้องการในเวลาที่ไม่สิ้นสุด เหมือนที่เขากล่าว
 ว่า "all joy wants eternity, wants deep, wants deep eternity" ¹
 และอีกตอนหนึ่ง เขาวิเคราะห์ว่าการยอมรับชีวิตอย่างชื่นชมและเต็มใจทั้ง ๆ ที่รู้ว่าการใช้
 ชีวิตเพื่อแสวงหาอำนาจนั้น เต็มไปด้วยสิ่งน่ากลัวและอันตราย นั่นถือว่าเป็นความรื่นเริงชนิด
 หนึ่งของผู้ที่ใฝ่หาอำนาจที่แท้จริง โดยกล่าว

ท่านเคยยินดีกับความสำเร็จแบบใหม่ๆ ไหม ถ้าเคย ท่านจะต้องประสบกับความ
 ล้มเหลว เพราะท่านไปคิดวงของชีวิตเขาแล้ว ท่านยอมรับหลงใหลและรักมัน อยาก
 ใฝ่หาอีก อยากเห็นหยดเสียบ่อย ต้องการไหลล้นล้นอีก ไม่นานเพียงครึ่งเดียวหรือสอง
 แตรอยากโคตรออกไป อยากใฝ่หาวันจันทร์ . . . โอ โลกแห่งความวันจันทร์ รักวันจันทร์
 จนท่านอยากจะทำอะไร จงกลับมาดูวันจันทร์เถิด ความรื่นเริงจากกลับมาวันจันทร์
 . . . ผู้ที่อ่อนน้อมของ เรียนรูไวว่า ความปรารถนา เป็นสิ่งที่ต้องการวันจันทร์ ท่าน
 ต้องการใฝ่หาสิ่ง เกิดขึ้นวันจันทร์ ²

เพราะฉะนั้นเราสามารถกล่าวได้ว่า ทฤษฎีการเกิดวันจันทร์ เกี่ยวข้องกับแนว
 ความคิดเรื่อง "เจตจำนงสู่อำนาจ" ในแง่ที่ว่า คนที่ใฝ่หาอำนาจยอมรับชีวิต สิ่ง
 ที่ปรารถนาคือ เป็นสิ่งที่ต้องการในเวลาที่ไม่สิ้นสุด ต้องการวันจันทร์ คนที่เกิดมาพอใจกับ
 ชีวิตของตัวเองในชาตินี้ ยอมรับอยากจะทำอะไร เกิดขึ้นในชาติต่อไป เพื่อจะได้ปรารถนาเช่นนี้
 อีก เพราะฉะนั้นเราอาจสรุปเป็นการปิดท้ายได้ว่า ในเมื่อทฤษฎีเรื่องผู้เห็นอ่อนน้อมถูกเสนอ
 ขึ้นเพื่อเป็นเป้าหมายของ เจตจำนงสู่อำนาจ การเกิดวันจันทร์ ก็ควรจะเป็นจุดสุดยอดของ
 ความต้องการแห่งอำนาจนั้น

¹ Nietzsche, The Portable Nietzsche, p. 320.

² Ibid., p. 435.